

H N R B

โรงเรียนแห่งความสุข

1. ความสำคัญของผลงาน นวัตกรรม หรือแนวปฏิบัติที่นำเสนอ

ในการสำรวจระดับความสุขของประชากรรายจังหวัด ของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ. 2552 พบว่า จังหวัดตรังอยู่ในอันดับที่ 17 ของประเทศที่ประชากรมีความสุขมากที่สุด และการสำรวจในปี 2553 จังหวัดตรัง ยังมีคะแนนเฉลี่ยความสุขของประชากรสูงเป็นอันดับ 2 รองจากจังหวัดพังงา ดังนั้น หน่วยงาน องค์กร และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนจึงร่วมกันขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวในรูปแบบของ “Trang happiness model” หรือ “**ตรังเมืองแห่งความสุข**” ภายใต้การนำของผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง และจากความมุ่งหวังของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โรงเรียนหัวย่นางราษฎร์บำรุงเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดค่อนข้างเล็ก มีต้นไม้มรณ อากาศดี ดังนั้นทางฝ่ายคณะครู และผู้บริหารจึงได้ช่วยกันระดมความคิดในการสร้างเอกลักษณ์ของโรงเรียนแห่งความสุขนี้ให้ทุกคนที่มาเยี่ยมชมมีความสุขประทับใจ นักเรียนมีความสุขปลอดภัย โรงเรียนมีบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ดี เก่งและมีความสุข

แนวคิดหลักการสำคัญแนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความสุข หมายถึง เราารู้สึกชอบหรือพึงพอใจกับชีวิตเรานั้นเอง คนที่มีความสุขนั้น เป็นคนที่แทบจะไม่รู้สึกวิตกกังวลกับชีวิตตนเอง ชอบสนุกสนานอยู่กับเพื่อนฝูง และชอบประสบการณ์ใหม่ๆ มีอารมณ์มั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลงขึ้นลงง่าย และมักจะหวังว่าตนจะพบเจอสิ่งดี ๆ ในอนาคต ส่วนคนที่ไม่มีความสุขนั้น มักจะรู้สึกว่าชีวิตตัวเองแย่ แย่ ไม่สนใจความรู้สึกของคนอื่น หรือถึงขนาดคิดฆ่าตัวตายก็มี เพราะฉะนั้น ความสุขจึงเหมือนสิ่งหล่อเลี้ยงชีวิตเรา

อภิชัย มงคล และคนอื่น ๆ (2544ข, หน้า 1) ได้ให้คำจำกัดความของความสุขในที่นี้ คือ สภาพชีวิตที่เป็นสุข อันเป็นผลจากการมีความสุขในการจัดการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต มีศักยภาพจะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจภายใต้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

สมพร รุ่งเรืองกลกิจ และคณะ (2546, หน้า 239) กล่าวว่าคนอีสานใช้คำว่า “ความสุข” แทนคำว่า “สุขภาพจิต” ที่เป็นภาษาทางการโดยให้ความหมายของความสุขว่า เป็นเรื่องของหัวใจหัวใจ คนที่มีความสุขคือ คนที่มีภาวะจิตใจที่สงบ ไม่คิดมาก แสดงให้เห็นได้ด้วยการมีสีหน้ายิ้ม สดชื่น แจ่มใส สามารถกินข้าวได้นอนหลับ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีสัมพันธภาพดีกับบุคคลรอบข้าง “คนที่ไม่มีความสุข” หรือ “สุขภาพจิตไม่ดี” คือคนที่มีภาวะจิตใจไม่สงบ ฟุ้งซ่าน คิดมาก คิดหลายอย่าง ในเวลาเดียวกัน สังเกตได้จากการที่บุคคลนั้นมีอารมณ์ไม่ดี หงุดหงิดง่าย ขี้บ่น หน้าบูด นอนไม่หลับ กินข้าวไม่อร่อย นั่งเหม่อลอย จะเห็นได้ว่า คนอีสานให้ความสำคัญต่อการที่มีภาวะจิตใจที่สงบ ไม่คิดมาก เป็นองค์ประกอบหลักที่จะทำให้คนมีความสุข

โรงเรียนแห่งความสุข ย่อมสร้างรอยยิ้มให้เกิดบนใบหน้าของนักเรียนทุกคนได้ เพราะเป้าหมายของโรงเรียนแห่งความสุขมุ่งหวังให้นักเรียนมีความสุขเมื่อมาโรงเรียน หรือมีความสุขในการเรียนในห้องเรียน และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน เด็กสามารถมีความสุขได้ไม่ยาก ด้วยวัยที่ยังอิสระ ปลอดโปร่ง จากความคิดที่ตีกรอบและมุมมองต่อโลกที่สดใส ความสุขของเด็กจึงเกิดจากการรับรู้ในตัวเองและจากผู้คนแวดล้อมที่เข้าใจความเป็นเด็กที่อยู่ในตัวเด็กทุกคน ความสุขที่เกิดขึ้นจากการไปโรงเรียนเริ่มที่ครูผู้สอน

ถ้าครูผู้สอนอารมณ์ดี จิตใจดี เด็กจะมีความสุขทำให้เกิดความสนใจในการเรียน ทำให้อยากเรียน อยากมาโรงเรียน ทุกวัน เพราะมีความสุขกับการได้มาโรงเรียน เด็กทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ และความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ได้มากมาย การกระตุ้นให้เด็กมีความสุข ส่งเสริมให้เด็กได้คิดอย่างอิสระ มีความสุขที่ได้นำเสนอความคิด วิธีการหาคำตอบให้เหมาะสมกับความคิด ประสบการณ์ของตน และพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ให้เต็มศักยภาพ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข นอกจากนั้นการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ก็ส่งผลให้เด็กเกิดความสุขกับการเรียนด้วยเช่นกัน อีกทั้งมีส่วนจูงใจให้เด็กอยากมาโรงเรียน อยากร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ส่งผลให้เกิดโรงเรียนแห่งความสุขขึ้นในใจของเด็กแล้ว

สุขภาพที่ดี หมายความว่า องค์การอนามัยโลกแห่งสหประชาชาติ ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับสุขภาพไว้ว่า สุขภาพดีคือการมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสวัสดิภาพทางสังคม อยู่ในสภาพดี ไม่ได้หมายความว่า ไม่มี การเจ็บป่วยหรือไม่มีทุกข์กังวลกับการเจ็บป่วยเท่านั้น

การปฏิบัติตัวเพื่อสุขภาพที่ดี ดังนี้

1. ตื่นนอนในตอนเช้าอย่างสดชื่น การตื่นขึ้นมาอย่างสดชื่นในตอนเช้าเป็นการพิสูจน์ว่าได้ใช้ชีวิตอย่างถูกต้องตามกฎเกณฑ์ และเมื่อตื่นขึ้นมาอย่างสดชื่นทั้งร่างกายและจิตใจแล้ว ก็พร้อมที่จะทำกิจกรรมในวันนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี
2. กินอาหารอย่างเอร็ดอร่อย การกินอาหารได้ร่อนนัยสำคัญมาก แสดงว่าอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับระบบย่อยอาหารอยู่ในสภาพแข็งแรงและตัวเราไม่มีความทุกข์กังวลหรือความเครียดอยู่ในจิตใจ
3. ขับถ่ายเป็นเวลา การอุจจาระเป็นเวลาและถ่ายปัสสาวะได้อย่างสบาย บ่งบอกว่าตับและไตของเราอยู่ในสภาพแข็งแรง กระเพาะอาหารและลำไส้เป็นอวัยวะที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนของจิตใจ ถ้ากระเพาะอาหารและลำไส้แข็งแรง แสดงว่าจิตใจมีสุขภาพดีด้วย
4. มีสมาธิในการเรียนและการทำงาน ทั้งการเรียนและการทำงานจำเป็นต้องใช้การทำงานของสมองพลกำลังทางร่างกายและสมาธิรวมกัน การเรียนและการทำงานเป็นการปฏิบัติกิจที่สำคัญต่อตัวเอง ถ้าสามารถทำได้อย่างมีสมาธิ แสดงว่ามีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ
5. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัว เพื่อนฝูง ครูอาจารย์ คนใกล้ชิด เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับสุขภาพจิต การทะเลาะเบาะแว้งกันบางครั้งอาจทำให้ต่างฝ่ายต่างไม่สบายใจ ปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้ ความสัมพันธ์เหล่านี้ดำเนินไปด้วยดีคือ การมีสุขภาพที่ดีนั่นเอง

ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่ดี

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สิ่งที่เราเห็นได้ด้วยตาและไม่สามารถเห็นได้ด้วยตา สิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ (เกษม, 2540) จากคำจำกัดความดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อม คือ สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา แต่ คำว่า “ตัวเรา” ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงตัวมนุษย์เราเท่านั้น โดยความเป็นจริงแล้ว ตัวเรานั้นเป็นอะไรก็ได้ที่ต้องการศึกษา/รู้ เช่น ตัวเราอาจจะเป็นดิน ถ้ากล่าวถึงสิ่งแวดล้อมดิน หรืออาจจะเป็นน้ำ ถ้ากล่าวถึงสิ่งแวดล้อมน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้อาจมีข้อสงสัยว่า สิ่งที่อยู่รอบตัวเรามีรัศมีจำกัดมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าสิ่งต่างที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ไม่ได้มีขอบเขตจำกัด มันอาจอยู่ใกล้หรือไกลตัวเราก็ได้ จะมีบทบาทหรือมีส่วนได้ส่วนเสียต่อตัวเราอย่างไรนั้นมันก็ขึ้นอยู่กับลักษณะ และพฤติกรรมของสิ่งนั้น ๆ เช่น โศกนาฏกรรมตึกเวิร์ดเทรด ซึ่งตัวมันอยู่ถึงสหรัฐอเมริกา แต่มีผลถึงประเทศไทยได้ในเรื่องของเศรษฐกิจ เป็นต้น

สวนพฤกษศาสตร์

ความหมายของสวนพฤกษศาสตร์

"สวนพฤกษศาสตร์" ตามความหมายทั่วไป หมายถึง บริเวณที่ปลูกพรรณไม้ร่วมกันหลายชนิด ส่วนใหญ่เป็นพรรณไม้พื้นเมือง แต่บางแห่งก็มีพรรณไม้จากต่างประเทศรวมอยู่ด้วย มีการจัดแบ่งพรรณไม้เป็น

หมวดหมู่ และเขียนป้ายบอกชื่อสามัญและชื่อวิทยาศาสตร์ไว้ให้คนที่สนใจได้ทราบ เพื่อประโยชน์ในด้านการศึกษา ทำให้เรารู้จักชื่อของพรรณไม้เหล่านั้นจากป้ายที่เขียนไว้ได้รู้จักพรรณไม้ต่างๆ โดยสังเกตจากของจริง เช่น ลักษณะ และขนาดของลำต้น ลักษณะของกิ่งก้านและใบ กลิ่นและสีของดอก รูปร่างและขนาดของผล

"สวนพฤกษศาสตร์" มาจากคำภาษาอังกฤษว่า "Botanic Gardens" ยังไม่มีคำจำกัดความที่แน่นอน แต่พอสรุปสั้นๆ ได้ว่า ควรมีลักษณะต่อไปนี้ คือ เป็นแหล่งรวบรวมพืช มีการบันทึกข้อมูลพืช ติดตามดูแลพืช ตัดป้ายชื่อพืช เปิดให้สาธารณชนเข้าชม มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับสวนพฤกษศาสตร์อื่น และมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพืช โดยอาจมีลักษณะที่กล่าวมาครบทุกอย่างหรือไม่ครบก็ได้

ในหนังสือ Botanic Gardens Conservation Strategy ซึ่งจัดพิมพ์โดย องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกเพื่อธรรมชาติ (World Wild - life Fund for Nature : WWF) ร่วมกับ สหภาพสากล ว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature : IUCN) เมื่อ ค.ศ. 1989 ได้ให้คำจำกัดความของ “สวนพฤกษศาสตร์” ว่าเป็น “สวน ที่มีการรวบรวม และรักษาไว้ซึ่งพืช ที่ได้จำแนกหมวดหมู่ทางวิทยาศาสตร์ไว้อย่างเป็นระเบียบ ส่วนมากจะมีการลงข้อมูลและติดป้ายชื่อไว้ และเปิดให้สาธารณชนเข้าชม เพื่อประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาและวิจัย” หนังสือเล่มดังกล่าวได้เสนอเกณฑ์ที่สถาบัน ซึ่งเรียกตัวเองว่า เป็น “สวนพฤกษศาสตร์” จำเป็นต้องมี โดยอาจมีครบ หรือไม่ครบ ก็ได้ รวม 10 ประการ คือ

1. มีความถาวรในระดับหนึ่ง
2. การรวบรวมพืชต้องเป็นไปตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์
3. มีการบันทึกข้อมูลพืชที่รวบรวมไว้อย่างถูกต้อง รวมทั้งระบุแหล่งกำเนิดตามธรรมชาติด้วย
4. มีการติดตามดูแลพืชที่สะสมไว้
5. มีการติดป้ายชื่อพืชที่สะสมไว้
6. เปิดให้สาธารณชนเข้าชม
7. มีการสื่อสารข้อมูลกับสวนพฤกษศาสตร์ และองค์กรอื่นๆ ตลอดจนสาธารณชน
8. มีการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ หรือวัสดุอื่นๆ กับสวนพฤกษศาสตร์ วนอุทยาน และสถาบันวิจัยอื่นๆ
9. มีการทำวิจัยทางวิทยาศาสตร์หรือวิทยาการต่างๆ เกี่ยวกับพืชที่สะสมไว้
10. มีโครงการวิจัยเกี่ยวกับอนุกรมวิธานพืช ที่เกี่ยวข้องกับตัวอย่างพืชแห้ง ร่วมกับพิพิธภัณฑ์แห่งอื่นๆ

สวนพฤกษศาสตร์อาจเป็นสวนพฤกษศาสตร์ทั่วไป หรือเป็นสวนพฤกษศาสตร์เฉพาะทาง เช่น สวนพฤกษศาสตร์พืชสมุนไพร ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อการเก็บรวบรวม ปลุก ศึกษาศึกษาพืชสมุนไพร และเผยแพร่ความรู้ต่อสาธารณชน สวนพฤกษศาสตร์พืชพื้นเมือง ตั้งขึ้นเพื่อเพาะปลูก รวบรวม และแพร่พันธุ์ไม้พื้นเมือง สวนพฤกษศาสตร์กล้วยไม้ตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมศึกษาและขยายพันธุ์กล้วยไม้พันธุ์ต่างๆสวนพฤกษศาสตร์เริ่มจัดตั้งในทวีปยุโรปก่อน ประเทศอิตาลีเป็นแหล่งกำเนิดของสวนพฤกษศาสตร์ประเทศแรก โดยระหว่าง พ.ศ. 2086 - 2090 ได้มีการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ตามเมืองต่าง ๆ ไว้รวม 4 แห่ง หลังจากนั้นก็มีสวนพฤกษศาสตร์ในประเทศอื่น ๆ ได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส อังกฤษ สวีเดน ประเทศละ 1 - 2 แห่ง ซึ่งสร้างขึ้นในช่วง พ.ศ. 2103 - 2222 สวนพฤกษศาสตร์ดังกล่าวมักมีขนาดเล็ก และส่วนใหญ่ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบัน

สวนพฤกษศาสตร์ในประเทศไทย

ในประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์หลายแห่ง ที่สำคัญ ได้แก่ สวนพฤกษศาสตร์พุแคที่ จังหวัดสระบุรี ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2484 นับเป็นสวนพฤกษศาสตร์แห่งแรกของประเทศ ปัจจุบันมีพื้นที่ 5,050 ไร่ สวนหลวง ร.9 ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งหน่วยงานและกลุ่มบุคคลได้จัดสร้างขึ้นเพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา ใน พ.ศ. 2530 มีพื้นที่ 500 ไร่ และสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ที่จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ 6,500 ไร่ เริ่มจัดตั้งใน พ.ศ. 2535 และได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้ใช้ชื่อนี้ใน พ.ศ. 2537 นอกจากนี้ ยังมี สวนพฤกษศาสตร์อื่น ๆ กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศอีกหลายแห่ง

สวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน

สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในโรงเรียน ที่ใช้เพื่อการเรียนรู้โดยมีพืชเป็นปัจจัยหลัก ชีวภาพอื่นเป็นปัจจัยรอง กายภาพเป็นปัจจัยเสริม และวัสดุอุปกรณ์เป็นปัจจัยประกอบ

การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน

การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟังและการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงงาน และได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม (ดุขฎิ โยเหลาและคณะ, 2557: 19-20)

ลักษณะเด่นของการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน

การเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีผู้ให้ความสนใจมากในปัจจุบัน Mcdonell (2007) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นรูปแบบหนึ่งของ Child- centered Approach ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานตามระดับทักษะที่ตนเองมีอยู่ เป็นเรื่องที่สนใจและรู้สึกสบายใจที่จะทำ นักเรียนได้รับสิทธิในการเลือกจะทำตั้งคำถามอะไร และต้องการผลผลิตอะไรจากการทำงานชิ้นนี้ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนอุปกรณ์และจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน สนับสนุนการแก้ไขปัญหา และสร้างแรงจูงใจให้แก่ นักเรียน โดยลักษณะของการเรียนรู้แบบโครงงาน มีดังนี้

1. นักเรียนกำหนดการเรียนรู้ของตนเอง
2. เชื่อมโยงกับชีวิตจริง สิ่งแวดล้อมจริง
3. มีฐานจากการวิจัย หรือ องค์ความรู้ที่เคยมี
4. ใช้แหล่งข้อมูล หลายแหล่ง
5. ผังตรึงด้วยความรู้และทักษะบางอย่าง (embedded with knowledge and skills)
6. ใช้เวลามากพอในการสร้างผลงาน
7. มีผลผลิต

การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning

Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือ สร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาพร พฤษพิณกุล, 2558)

ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นดังนี้ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2553)

1. เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
2. เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
3. ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน
ร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน
5. ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
6. เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
7. เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง
8. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและหลักการความคิดรวบยอด
9. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
10. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน

การเรียนการสอนตามสภาพจริง (Authentic instruction)

ความเป็นมาของการเรียนการสอนตามสภาพจริง

การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนซึ่งในปี ค.ศ. 1990 นักการศึกษาในสหรัฐอเมริกาต่างตระหนักว่านวัตกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านมาไม่สามารถพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอนหรือแม้แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ จึงมีการปฏิรูปการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยมุ่งเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามสภาพจริง กล่าวคือ เป็นผลสัมฤทธิ์ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน โดยได้กำหนดข้อบ่งชี้ของผลสัมฤทธิ์ตามสภาพจริง คือ ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ที่มีความหมาย ผู้เรียนเป็นผู้ใช้วิธีการสืบสอบในเนื้อหาวิชาเพื่อสร้างความหมายและผู้เรียนจะต้องมีเป้าหมายในการทำงานที่แสดงถึงสมรรถนะที่มีคุณค่าหรือมีความหมายที่บ่งบอกในความสำเร็จของการเรียน (Newmann et al., 1995)

การเรียนการสอนตามสภาพจริง หรือการเรียนรู้แท้ (authentic instruction) เป็นการเรียนที่ผู้เรียนจะเป็นผู้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน ตัดสินใจได้เอง มีกระบวนการที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนเป็นผู้อธิบาย นำเสนอได้อย่างมีหลักวิชาการ ด้วยการเรียบเรียงด้วยตนเอง อธิบายได้อย่างครอบคลุมและชัดเจน มีกระบวนการที่ดี มีความคิดรวบยอด และหลักการของวิชาที่เรียนรู้ รวมทั้งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริงได้ นำความรู้ต่างๆ ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณภาพงาน คุณภาพสังคม สิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นปกติวิสัยจนเป็นหนึ่งเดียวกัน (โกวิท ประวาลพุกษ์, 2545: 31)

องค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนตามสภาพจริง

Newman et al. 1995 ได้ทำการวิจัยที่ศูนย์การวิจัยทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยวิสคอนซินพบว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จได้เมื่อใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาและทดสอบสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องและได้สร้างมาตรฐานเพื่อเป็นองค์ประกอบสำคัญในการออกแบบการเรียนการสอนดังนี้

1. ผู้เรียนได้คิดขั้นสูง (higher-order thinking) การเรียนการสอนตามสภาพจริง จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้จัดกระทำข้อมูลและใช้ความคิดในการสังเคราะห์ การสรุปนัยทั่วไป การอธิบายและการสรุปรวมเพื่อสร้างเข้าใจและความหมายใหม่ๆสำหรับผู้เรียน

2. ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ระดับลึกมากกว่าความรู้พื้นฐาน (depth of knowledge) การเรียนการสอนตามสภาพจริงจะต้องให้ผู้เรียนเข้าถึงแก่นความคิดของเนื้อหาวิชาใช้ความรู้ที่มากกว่าความรู้พื้นฐานโดยต้องมีการสำรวจความเชื่อมโยงดูความสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องซึ่งมีความซับซ้อน

3. ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเนื้อหาสาระวิชาที่เรียน (substantive conversation) การเรียนการสอนตามสภาพจริงจะต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ในเนื้อหาวิชากับครูผู้สอนและกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในประเด็นต่างๆมากขึ้น

4. ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนทางสังคม (social support for student achievement) การเรียนการสอนตามสภาพจริงจะต้องสร้างบรรยากาศที่ส่งผลดีแก่การเรียนรู้ได้แก่การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน (mutual respect) ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนหรือผู้เรียนกับผู้อื่นเกิดความรู้สึกที่ดีจะต้องสร้างคุณค่าของตนเองโดยเพิ่มความพยายามให้มากขึ้นผู้สอนต้องคาดหวังว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ความรู้และทักษะที่เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญได้ปฏิบัติของผู้สอนจึงจะแสดงออกมาในวิถีทางที่เป็นการเสริมแรงแก่ผู้เรียน

5. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้จากการเรียนรู้โลกภายนอก (connections to the world beyond the classroom) การเรียนการสอนตามสภาพจริงจะต้องเชื่อมโยงความรู้ในเนื้อหาวิชาความรู้สู่ปัญหาสาธารณะ หรือ ประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถนำความรู้ที่เรียนรู้ในชั้นเรียนอธิบายปัญหาต่างๆนอกชั้นเรียนได้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง คุณภาพของผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่กำหนดขึ้นโดยพิจารณาจากสภาพของสังคม และการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งทำให้มีความจำเป็นต้องเน้นและปลูกฝังลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทุกคนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา และคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงสงบสุขในสังคม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

การระดมความคิด

การระดมความคิด (Brainstorm) โดยสรุปหมายถึง การระดมความคิดจากทุกๆ มุมมอง โดยไม่มีการตัดสินถูกผิด ของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อหาทางเลือกในการตัดสินใจ ความคิดใหม่ๆ และใช้ในการวางแผนจำนวนคนที่ร่วมระดมสมองถ้าจะให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดควรอยู่ระหว่าง 4 ถึง 9 คน ถ้าน้อยไปจะได้ความคิดและมุมมองน้อย แต่ถ้ามากไปความคิดจะแตกออกนอกทะเลไปหรือมีคนที่นั่งเฉยๆ ไม่ออกความคิดเห็น

สิ่งสำคัญในการระดมสมองหรือระดมความคิด

1. ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
2. เน้นการระดมความคิดให้ได้ปริมาณมากที่สุด
3. ไม่มีการตั้งกรอบ หรือประเมินถูกผิดขณะระดมความคิด

การระดมความคิด (Brainstorm) มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ตั้งผู้ดำเนินการ หรือผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) เพื่อ ผู้เป็นประธานงาน กระตุ้นให้เกิดการออกความเห็นอย่างเท่าเทียมกันหากมีผู้ที่นั่งเฉยๆ หรือบางคนผูกขาดพูดอยู่คนเดียว ช่วยไล่กล่เกลี่ยหากมีผู้ที่ได้แย้งกัน เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดหัวข้อในการระดมความคิด หัวข้อในการระดมสมองควรเป็นหัวข้อที่เจาะจง ไม่กว้างจนเกินไป เพราะเมื่อจบการระดมสมองอาจจะไม่ได้ข้อสรุปที่นำไปดำเนินการต่อได้ ตัวอย่างหัวข้อเช่น “ปัญหาที่มักพบในกระบวนการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์”

ขั้นที่ 3 ระดมความคิด เพื่อให้ได้ความคิดมากที่สุด โดยมีกฎว่าต้องจดทุกความคิดโดยไม่มีการประเมินใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะทุกคนต้องได้รับอิสระในการแสดงความคิดเห็น ในขั้นนี้อาจจะต้องกำหนด เป้าหมายในการระดมความคิด เช่น กำหนดจำนวนที่ต้องการ 80-100 ไอเดีย หรือกำหนดเวลา 1-1.5 ชั่วโมง เป็นต้น เครื่องมือที่ใช้จดความคิด มีหลายเครื่องมือ เช่น ใช้ mind map , Root cause analysis (ผังก้างปลา) หรือแม้แต่การใช้กระดาษ post it ไปแปะตามหมวดหมู่

ขั้นที่ 4 สรุปผลการระดมสมอง สรุปออกมาเป็น 3 กลุ่ม ไอเดียที่ดีพร้อมไปดำเนินการได้ ไอเดียดีรอการพิจารณา และไอเดียที่ต้องพิจารณา โดยสมาชิกคนใดคนหนึ่งจะเป็นคนจดโน้ตพร้อมทั้งส่งบันทึกให้กับผู้ที่ร่วมระดมสมอง ในการระดมสมองนั้น ส่วนใหญ่เราจะไม่ทิ้งความคิดใดคิดหนึ่ง เพราะในเวลานั้นความคิดที่เราคิดว่าเป็นไปได้ หรือเพื่อฝัน อาจจะเป็นเพราะทรัพยากรในตอนนั้นเราอาจจะไม่พร้อมที่จะดำเนินการ แต่อาจจะเป็นจริงในภายหลังก็ได้ อย่างเช่น อินเทอร์เน็ต รถยนต์ใช้ไฟฟ้าไม่ต้องมีคนขับ รถบินได้ในปัจจุบันก็มาจากความฝันในอดีตเช่นกัน

ขั้นที่ 5 การติดตามผล หลังจากระดมสมองเสร็จแล้ว ควรมีการติดตามผลว่า ได้นำความคิดนั้นไปดำเนินการ แล้วผลเป็นอย่างไร เพื่อประเมินและหาหนทาง หรือนำแนวคิดที่เหลือไปดำเนินการต่อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม

รศ.ดร.พรหทัย ตัญจิตานนท์ ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดการเรียนรู้การสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบค่านิยมทางจริยธรรมของผู้เรียน ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้การสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการ และเปรียบเทียบบรรยากาศในการเรียนการสอนทั้งระยะสั้นฐาน ระยะทดลองสอน และระยะติดตามผล ของการใช้ชุดการเรียนรู้การสอน จริยธรรมเชิงบูรณาการ รวมทั้งเพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อชุดการเรียนรู้การสอน จริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมตามรูปแบบเสริมสร้าง เจตคติ และปัญญาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากนักศึกษา

ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม แล้วทำการสุ่มให้ ห้องเรียนที่ 1 เป็นกลุ่ม ทดลอง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีจำนวน 31 คน และให้ห้องเรียนที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการตลาดจำนวน 38 คนรวมจำนวนทั้งสิ้น 69 คน ทำการทดลองในคาบการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ชุดการเรียนรู้ การสอนจริยธรรม แบบสังเกตบรรยากาศการเรียนการสอน แบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียน แบบบันทึก พฤติกรรมผู้เรียน แบบวัดค่านิยมทางจริยธรรม และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สอน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรม โดยการใช้ทดสอบ ค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า หลังจากใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการตามรูปแบบ เสริมสร้างเจตคติและปัญญา นักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาสูงขึ้น และนักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยม ทางจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ค่าคะแนนเฉลี่ย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8

ทองพูล ภูสิม และคณะ ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กรณีศึกษา โรงเรียนแกดำวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย ผู้วิจัย ครูโรงเรียนแกดำวิทยาคาร จำนวน 23 คน นักเรียนโรงเรียน แกดำวิทยาคาร 341 คน ผู้ปกครองนักเรียน 319 คน ในปีการศึกษา 2552 มีขั้นตอนการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้ ระยะที่ 1 สรรวจสภาพปัจจุบันระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ระยะที่ 2 พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร โดยใช้ กระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิง (PDCA) และการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระยะที่ 3 สรรวจระดับพฤติกรรมด้าน คุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อ เปรียบเทียบ ก่อน-หลัง การพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า สภาพก่อนการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร พบว่า พฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนจากการประเมินพฤติกรรมทั้งจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และตัวนักเรียนเอง อยู่ในระดับปฏิบัติการปานกลาง จากการสอบถาม การสัมภาษณ์คณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน และนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร เกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียน พบว่า ระดับพฤติกรรมยังไม่เป็นไปตามความต้องการของคณะครูและผู้ปกครอง หลังจากที่ได้พัฒนา โดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิง (PDCA) และการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เปรียบเทียบก่อนและหลัง การพัฒนานั้น เพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมในแต่ละด้าน ก่อนการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย จากครู 3.50 ผู้ปกครอง 3.49 และนักเรียน 3.69 หลังจากการพัฒนา พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นในทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย จากครู 4.49 ผู้ปกครอง 4.48 และนักเรียน 4.49

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางการเรียน

นฤมล ก้อนขาว: การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรีธาสุมุท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 (A STUDY OF STUDENT'S LEARNING ENVIRONMENT IN SATTHASAMUT SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 10) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: สุรัตน์ ไชยชมภู, ค.ด. 103 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรีธาสุมุท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำแนกตามเพศและระดับช่วงชั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนศรีธาสุมุท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 331 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย (X) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าที (t - test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรีธาสุมุท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนในแต่ละด้าน จากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสังคม กลุ่มเพื่อน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนอง ความมุ่งหวังของผู้เรียน ด้านการให้บริการผู้เรียน และด้านอาคารสถานที่

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรีธาสุมุท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำแนกตามเพศโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อจำแนกตามเพศเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่และด้านการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรีธาสุมุท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จุดประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินการ

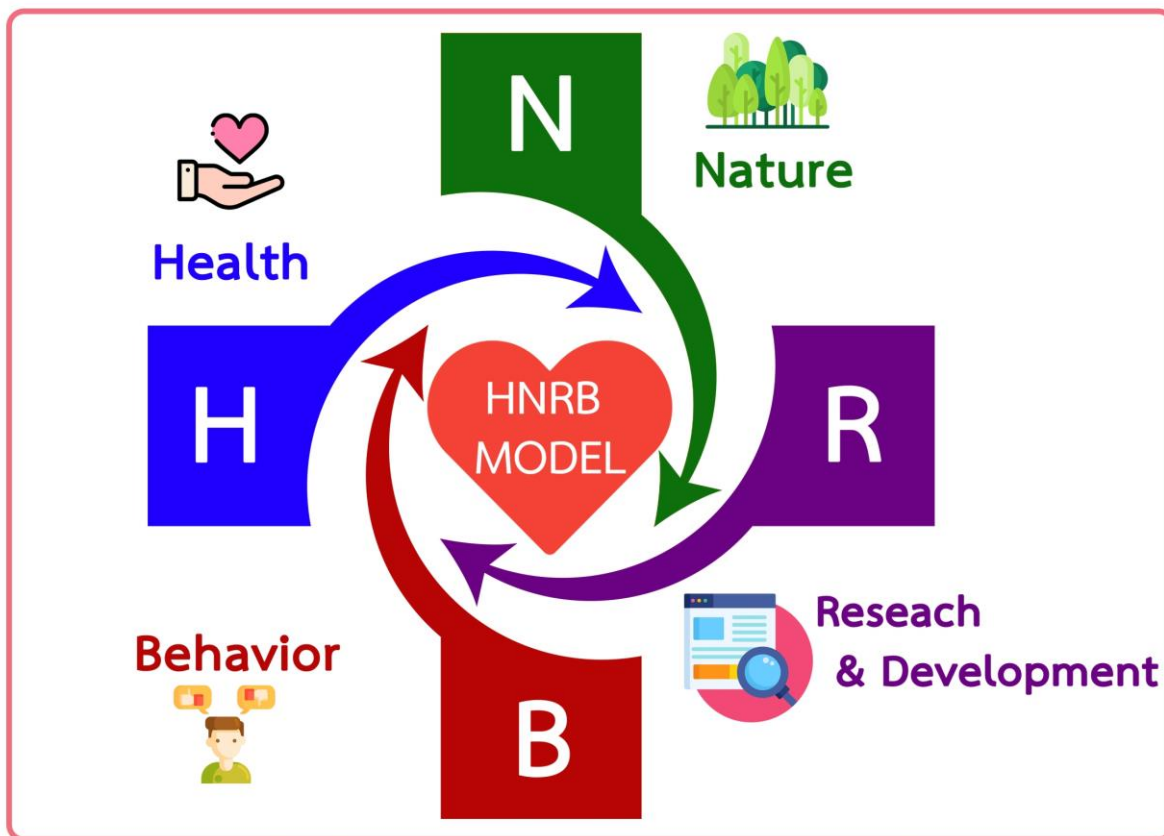
2.1 จุดประสงค์การดำเนินงาน

- 2.1.1 เพื่อพัฒนาบรรยากาศของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ชุมชน
- 2.1.2 เพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี
- 2.1.3 เพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่นและปลอดภัย

2.2 เป้าหมายของการดำเนินงาน

- 2.2.1 นักเรียน ครู และชุมชน มีแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ
- 2.2.2 โรงเรียนห้วยนางราษฎร์บำรุงเป็นโรงเรียนแห่งความสุข

3. กระบวนการผลิตผลงาน / หรือขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ร่วมกันระดมสมองในการจัดกิจกรรมและดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของโรงเรียน คือ โรงเรียนแห่งความสุข ให้ทุกคนในโรงเรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จึงเกิดเป็น ห้วยนางโมเดล (HNRB MODEL)

โดยมีการดำเนินการตาม HNRB MODEL มีดังนี้

1. วางแผนการดำเนินงานร่วมกัน
2. ดำเนินกิจกรรมต่างๆ อันได้แก่ โครงการสวนพฤกษศาสตร์ โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการสถานศึกษาสีขาวต้านยาเสพติดและอบายมุข การเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมนั่งสมาธิในทุกเช้าก่อนเข้าเรียน กิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรม กิจกรรมการฝึกสมาธิก่อนเรียน กิจกรรมสวดมนต์ทุกวันศุกร์สุดสัปดาห์การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบกิจกรรมโครงงาน โครงงานอาชีพ จัดการเรียนการสอนด้วย Active Learning เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
3. ตรวจสอบ โดยโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการในการนิเทศติดตาม ไม่ว่าจะเป็นการติดตามการจัดการเรียนการสอน การบริหารพื้นที่ร่วมกับคณะครูติดตาม เพื่อตรวจสอบประเมินผล
4. ประเมินผลการทำงาน จากการสร้าง HNRB Model จะเห็นได้ว่า จำนวนนักเรียนเข้าเรียนเพิ่มสูงขึ้นในทุกปี ชุมชนให้การยอมรับ โรงเรียนได้รับรางวัลต่างๆมากมาย ได้แก่

- 4.1 โรงเรียนคุณธรรมระดับสองดาว
- 4.2 รางวัลเหรียญเงินสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข
- 4.3 รางวัลชมเชยการแข่งขันสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ ระดับประเทศ ประเภททีมโรงเรียนและประเภทยิงลั่น เนื่องในวันวิสาขบูชา วัดชัยชนะสงคราม ปี 2563
- 4.4 รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันบรรยายธรรม ระดับคณะสงฆ์ภาค 17 ปี 2563
- 4.5 รางวัลเหรียญทอง อันดับ 4 การแข่งขันสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ เนื่องในงานศิลปหัตถกรรมแห่งชาติ ประเภท หิงลั่น ปี 2562

4. ผลการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์ ประโยชน์ที่ได้รับ

การดำเนินงาน สร้างโรงเรียนแห่งความสุขนั้น โรงเรียนได้บูรณาการหลายภาคส่วน มาร่วมด้วยช่วยกันในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ดี ปลอดภัยน่าอยู่ โดย ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ร่วมกันระดมความคิด ร่วมกันทอดผ้าป่า เพื่อช่วยในการพัฒนา สร้างโรงเรียนห้วยนางราษฎร์บำรุงให้เป็นโรงเรียนของชุมชน โรงเรียนแห่งความสุข ปลอดภัย ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

การพัฒนาสุขภาพที่ดี ทั้งทางกาย และจิตใจของนักเรียน คณะครูและนักเรียน กรรมการสถานศึกษา ศิษย์เก่าร่วมด้วยช่วยกัน ระดมทุนทรัพย์เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ปลอดภัย มีกำแพงรั้วที่สวยงาม บรรายากาศ ห้องเรียนสะอาด ต้นไม้ร่มรื่น

การส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้กับนักเรียน โดยผ่านกิจกรรม การออกกำลังกาย รับประทานอาหารที่ดีมีประโยชน์ ถูกสุขลักษณะ

การส่งเสริม ด้านจิตใจ ผ่านกิจกรรมการนั่งสมาธิ กิจกรรมการทำบุญ ในประเพณีต่าง ๆ การเป็นจิตอาสา ช่วยงานบุญ งานกุศล ส่งผลให้นักเรียนโรงเรียนห้วยนางราษฎร์บำรุง มีสุขภาพจิตที่ดีเยี่ยมทำให้มีสุขภาพกายที่ดีตามมาด้วย

การจัดกระบวนการเรียนการสอนผ่านกระบวนการคิดเป็นทำเป็น และการบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ เข้ากับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โรงเรียนได้ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ ในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการเรียนรู้แบบโครงงาน การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง การสอนแบบ Active Learning การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และการส่งเสริมครู ใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) มาช่วยพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นเด็ก ดี เก่ง และมีความสุข การส่งเสริม ให้นักเรียนมีสมาธิ จิตอาสา และการส่งเสริมตามความสามารถของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนโรงเรียนห้วยนางราษฎร์บำรุง มีความสุขในการเรียน มีความรัก สามัคคีกัน

การช่วยกันดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมให้สะอาดร่มรื่นสวยงามทั้งในห้องเรียนและบริเวณต่างๆโดยโรงเรียนได้มอบพื้นที่ให้นักเรียนได้ร่วมด้วยช่วยกันในการดูแลอนุรักษ์และเสริมเติมแต่งให้สวยงามภายใต้กิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์และบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง

ส่งผลให้ทุกพื้นที่ได้รับการดูแลใส่ใจจากนักเรียน ครู และชุมชน และได้รับคำชมจากผู้มาเยือนว่าโรงเรียนนี้สะอาดร่มรื่นสวยงามน่าอยู่ เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นอย่างดี

ในการสร้างโรงเรียนแห่งความสุข ร่วมด้วยช่วยกันคนละไม้คนละมือ เหมือนมดงานสร้างรัง ครู นักเรียน สร้างโรงเรียนให้น่าอยู่ สวยงาม ปลอดภัย เป็นโรงเรียนคุณภาพ ต้องอาศัยการระดมความคิด ระดมสมอง ประสานงานกันอย่างเอื้อช่วยเหลือกัน ดังนั้นแต่ละงาน กิจกรรมต่าง ๆ ก็ต้องมีการระดมวางแผน Brainstorm กัน และพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยกระบวนการของเดมมิง (PDCA) เป็นตัวขับเคลื่อนการสร้างโรงเรียนแห่งความสุข

5. ปัจจัยความสำเร็จ

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานโรงเรียนแห่งความสุข โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาร่วมด้วยช่วยกันสร้างสรรค์โรงเรียนแห่งความสุข ดังนี้

- 5.1 คณะศิษย์เก่า
- 5.2 เทศบาลตำบลห้วยนาง
- 5.3 ผู้นำชุมชน
- 5.4 ผู้บริหารโรงงานศรีตรัง
- 5.5 ผู้ปกครองนักเรียน
- 5.6 คณะครูและบุคลากรภายในโรงเรียน
- 5.7 สหกรณ์การเกษตรห้วยยอด

จากผลการประเมินความพึงพอใจของโรงเรียนแห่งความสุข พบว่า

- ร้อยละ 98 ของนักเรียนโรงเรียนห้วยนางราษฎร์บำรุงมีความพึงพอใจด้านสภาพแวดล้อมที่สวยงามและบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน
- ร้อยละ 96 ของผู้ปกครองให้การยอมรับและไว้วางใจในการส่งบุตรหลานมาเรียนที่โรงเรียน
- ร้อยละ 100 ของทั้งครูและนักเรียนมีความสุขในการใช้ชีวิตที่โรงเรียน

6. บทเรียนที่ได้รับ

6.1 การสร้างโรงเรียนแห่งความสุขนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ศิษย์เก่า และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการ พัฒนา แต่งเติม ดูแล การบริหารงานด้วยนวัตกรรม HNRB MODEL การพัฒนาวิสัยด้วยไตรสิกขา ทำให้นักเรียน มีวินัยในการพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทำให้โรงเรียนสวยงามน่าอยู่เป็นโรงเรียนแห่งความสุขตาม เอกลักษณ์ของโรงเรียน ซึ่งความร่วมมือนี้เป็นการก่อให้เกิดให้ทุกคนมีความรัก ห่วงเห่น ที่จะช่วยดูแลรักษา พัฒนา ให้นักเรียนทุกคนเป็นคนดีของสังคม

7. การเผยแพร่ การได้รับการยอมรับ รางวัลที่ได้รับ

7.1 การเผยแพร่ผลงานผ่านทาง ช่องทางต่อไปนี้

1. www.hnrb.ac.th
2. Facebook โรงเรียนห้วยนางราษฎร์บำรุง
3. Line กลุ่มโรงเรียนห้วยนางราษฎร์บำรุง

7.2 รางวัลที่ได้รับ

ได้รับรางวัลเหรียญเงิน สถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข

ได้รับรางวัลระดับเหรียญทอง รองชนะเลิศอันดับที่ 1 กิจกรรมการประกวดสวดมนต์แปลอังกฤษ
ระดับชั้น ม.1 -ม.6

ได้รับรางวัลเหรียญทอง อันดับ 4 การแข่งขันสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัย
ทำนองสรภัญญะ เนื่องในงานศิลปหัตถกรรมแห่งชาติ ประเภท หลิงล้าน ปี 2562

ได้รับโล่รางวัลระดับประเทศ การประกวดหนังสือนิทานสำหรับเด็ก ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ได้รับรางวัลรองชนะเลิศลำดับที่ 1 ชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ประเภทที่นักเรียน ระดับมัธยมศึกษา

ได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดสวกแปดสี สรรเสริญพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ

ได้รับรางวัลลำดับที่ 4 ของโรงเรียนขนาดเล็กในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET)

ได้รับรางวัลชมเชย ระดับมัธยมศึกษา การประกวดสวดมนต์หมู่สรวรรเสริญพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ
ประเภททีมโรงเรียน ระดับประเทศ ในงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา
เนื่องในเทศกาลวิสาขบูชา ประจำปี พ.ศ. 2563

8. การขยายผล ต่อยอด และการประยุกต์ใช้ผลงาน นวัตกรรม หรือวิธีการปฏิบัติ

นวัตกรรม HNRB MODEL โรงเรียนแห่งความสุข ได้ช่วยในการขับเคลื่อนในการบริหารโรงเรียนและการพัฒนาโรงเรียนโดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและต่อยอดลงสู่การพัฒนาในกิจกรรมต่างๆ เช่น สวนพฤษศาสตร์โรงเรียน กิจกรรมจิตอาสา การจัดการเรียนการสอน และการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาช่วยพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนให้มีความสุข